

2022

A' BÉTSI

MAGYAR KURIRNAK

HATODIK ESZTENDEJE.

1792: I

Iratott *Esztelneki Szatsvay Sándor* által — és Nyom-
tattatik a' a M. Haza' költségével és betüivel.

Dum nova Pannonici numeratur gloria belli,
 Omnis & ad Reducem dum litat ara Jouem;
 Dat populus, dat gratus eques, dat thura senatus
 Et ditant Latias tertia dona tribus;
 Hos quoque secretos memorabit, Roma triumphos,
 Nec minor ista tuæ laurea pacis erit,
 Quod tibi de sancta credis pietate tuorum,
 Principis est virtus maxima nosse, suos.

Martialis. Lib. VIII. pag. 131. Ad Domitianum XV

A' ROMAI TSASZARIES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Kedden 3. Januariusban 1792.

Midőn azt vélnök, hogy a' minden gyermekéivel edgyütt meg-hólt, és minden pompa nélkül el temettetett 1792-dik esztendőnek minden örökségei a' *Fiskusra* maradnának, elé áll a' múlt Vasárnap az 1792-dik esztendő, első szület: fiával *Janarius-sal* edgyütt, 's azt kiáltja: Én vagyok az *Universalis Succesor!!* Sok 1000 esztendőktől fogva nyert *Privilegiumát*, és a' fényes nap egész *Prothokolumát* hozván bizonyosságul, senki ellene nem szollhata; bé állá a' maga Uradalmába, és Hivatalát folytatja.

Száraz fagyas és igen kellemetes lévén ennek első napja, az a' Fels. Ts. Kir. Udvari nagy Gála, melyhez hasonlóról 10 esztendőktől fogva nem emlékezünk, olly ditsőségesen mene végbe, hogy tsak alig lehetne le-irni. Bétsnek minden nagyobb és

kisebb Uraságjai a' leg-drágább gála készülettel jelenének itt meg. A' N. Magyar K. Testörzö Sereg, a' maga feje H. *Eszterházy* Antal, és több fő Tíztyeivel edgyütt egész Gálában parádéoznak vala. Minden főbb Magyar Gavallérjaink drága Nemzeti Köntösben jelenének-meg, mind magok, mind tselédjeik. A' F. Udvar nyilvánóságoson ebédelt, hol az asztalnál a' Gyerek-ágyos Fő Hertzegné-is jelen lettnek lenni mondatik 3 hires énekesek mulatják vala az Udvar, tsak nem tsudára méltó hangjokkal; mellyről következő Levelünkben bővebben.

Megint egy ujj hir tsenditette-meg a' *Márs* Fiainak füleket! — Minden Auszriai Zászló alatt vitézkedő szabadságos Tíztt Urak vizsza hivattatnak a' magok Zászlójak alá — melyből már olly közönséges; de még nem egészszen bizonyos, hir kerekedett, hogy az Ausztr. Belgiumba 25-ezer fegyvereseink vólnának menendők, és a' Muzka Udvarnak is mint egy ennyi fegyvereseit fogná az Udvar költsönözni. Nem bizonyos ugyan még ezen hir; tsak hallomás — azért, erről-is ezután bővebben. — A' már több esztendőktől fogva szolgáló N. Magyar Kir. Testörzö Tízttokról közelebbi Levelünkben irt tudositás, melly szerint minnyájan 150 forintokkal botsáttatnak vala nyugodalomra, egészszen meg-változott. — Felséges Urunknak ezen ki-hirdetett Rendelés fülibe menvén, Kuriri szolgálatjáról még a' *Toskánai* Udvarnál-is esmeretes *Bernáth* Urat maga eleibe botsátván, minekutánna hozszas és hivséges szolgálatjáért meg-ditsérte vólna minden kérés nélkül Kapitányi Ranggal és 400 for. esztendői penzsióval ajándékozá-meg, és ez utánni bővebb kegyelmességét-is igérvén néki; azzal botsáttá-el. Az Ur ugy viselte magát, mint egy betsületes Tíztt hez illett. Azt igéerte ő Felsége, hogy a' többi Tízttet-is hasopló módon fogja meg-vigasztalni.

Azon fényes *Apartementban* (Udvari Társaságban), mely Dec. 13-dikán, ugymint *Ferentz Fő H. Kis-Affzonykája'* meg-kerefszteltetése napján tartott vólt az Udvarban, jelen vólt, a' több Magyar Dámák között. Mélt. Gr. Iffjabb *Ráday Gedeon* Urnak kedves Hitvese *M. Fáy Susánna* Affzony ő N-sága is; és e' vólt ő N-ságára nézve első zsengeje azon Ts. Kir. kegyelemnek, mely szerént *Apartementsműfsig* (Udv. Társaságokba béjárható Dámává) tétetett. Mélt. G. *Zichy Ferentzné'*, született *Kolloráth* G. Affzony ő Exc-ja által mutattatott bé ő N-sága mind a' F. Tsászárnénak, mind az egész F. Udvarnak, 's az' Udvari Társaságnak. — Az Udvár. Társaságokba való bé-járhatóság, olly tisztelet, mellyre született Gróf-Affzonyokat se méltóztat az Udvar; hanemha régi Familiákból valók.

A' Nápolyi Felsőgeknek tiszteletekre veretett pénzeknek rézre metzett képeit le - küldötte Gróf *Széchényi Ferentz* ő Exja a' N. V-gyéeknek anyai nyelvünkön irt Levele mellett; mellyben a' többek között érzékeny szívvvel emlékezik *H. Battyáni* Primás ő Eminentziája', *H. Eszterházi* Antal N. Test-örző Kapitány; és Gr. *Pálffy Karoly* Kántzellárius ő Exc. áldozatjaikról; mellyeket t. i. ezen pénzek' veretetésére tettek a' meg nevezett Méltóságok; kik között az első ezer tallerra vitte, először tett ígérétét. Meg nevezi azon Udvarokat, 's Méltóságokat-is. a' mellyeknek adott, és fog adni a' Nemzet' nevében; és mennyit az emlékeztető pénzek közzül; úgy-mint

A' F. Tsász. Kir. Udvarnak 12 nagy arany, 24 nagy ezüst, 50 kis arany, és 300 kis ezüst pénzeket.

A' Fels. *Nápolyi* Királyi Udvarnak, ugyan ennyit.

A' Fels. *Majlandi (Mediolanumi)* Udvarnak, 3 nagy arany, 6 nagy ezüst, 20 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket.

A' Fels. *Florentziai* Udvarnak, ugyan ennyit.

A' Fels. *Turini (vagy Szárdinai)* Udvarnak, ugyan ennyit.

A' Fels. *Pármái* Udvarnak, két nagy arany, 6 nagy ezüst, 20 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket.

A' Szentséges *Római* Udvarnak, két nagy arany, 4 nagy ezüst, 10 kis arany, 100 kis ezüst pénzeket

Királyvi Fő Hertzeg Nádor-Ispánynak, 1 nagy arany, 2 nagy ezüst, 4 kis arany, 10 kis ezüst pénzeket.

Hertzeg *Kaunitz* ő Kegyelmeiségének, 1 nagy arany, 1 nagy ezüst, 1 kis arany, 1 kis ezüst pénzeket, Báró *Spielmann* Titkos Tanácsos Urnak, 1 nagy ezüst, 2 kis arany, 4 kis ezüst pénzeket.

„Ezen utól említett két Méltóságok, különös „készséggel, 's Hazánk' ditsőffégét tárgyazó fáradozással jártak el, a' fenn említett Udvarokhoz „szólló, 's kegyelmes Felsőgünknek önnön maga „keze vonásával meg-erősített ajánló Leveleknek „meg-szerzésében.“

Ezen ajánló Levelekben, igen szép ki-fejezésekkel szól Tsáfzár ő Felsőge a' Magyar Nemzetről, 's hathatósan ajánlja azt a' fenn meg-nevezett Udvaroknak, Gróf *Széchenyi* ő Excellenzájával egygyütt. A' *Nápolyi* Felsőgeknek, különösen irtak mind ő Felsőge, mind jó Nádor Ispányunk; és még a' boriték-íráások-is, tulajdon kezek-íráasai. Ő Felsőge, frantziáúl irta a' Levél' tzymjét: *A' Sa Majefté &c.* Jó Nádor-Ispányunk pedig Déák nyelven: *Serenissimo Ferdinando IV. Regi utriusque Siciliae, Avunculo meo &c.* Meg-bizonyította ezen Irásában is a' mi kegyes Nádor-Ispányunk, melly búzgó indúlattal viseltessék Nemzetünkhöz.

Egy nagy arany pénz, 20 arany nehézségü. Aranyát 4 forint 40 krajtzárra számlálván tészen 93 for. 20 kr.

Egy nagy ezüst pénz, 3-adfél lót nehézségü. Lotját 2 forintra számlálván, tészen 5 for.

Egy kis arany pénz, 2 arany nehézségü. Aranyát 4 for. 40 krajtzárra számlálván tészen 9 for. 20 kr.

Egy kis ezüst pénz, 4 lat nehézségü. Lotját a forintra számlálván, tészen 30 kr.

Nagy Vázsony szoral szora — „*Kedves Magyar Kurir!* — „Az ördög maradjon maga Kénye-Kedve szerint, akár fejér, akár fekete bőrében, mi ne sokat törödjünk véle; elég az hozzá, hogy a' vak ostobaság, olly félszket rakott magának az emberek vélekedésében sok helyett, hogy nem tsak az ördög-re, hanem felebaráttjokra-is készek az ő szerentsé-lenségeknék okait kenni 's ruházni. Bizonyság le-het erre tsak a' következő történet-is: — Itt Nagy Vázsonyban két Lutrános Oskola mester, múlt September havának 13-dik napján, Vásári al-kalmatósággal ki-mégyen a' Városon kívül lévő Csárdába Korhelykedni, 's mivel Bacchus Uram-mal nagyon öfzve-fzövetkezödtek, tsak nem arra a' gondolatra fakadtak, hogy ök *inter Deos majorum gentium* számláltathatnak. Hozzá-is fogtak nagy ne-dégességgel álmodozott privilegiumoknak folyta-tásához: — Ez a' *par nobile fratrum*, egy pár ne-mes Korhely öfzve kaptak egy ivó-pajtással, ki ket-tejektől-is kevéffet félvén, noha szüntelen azt kia-bálták: *protestálok, nemes ember vagyok!* annak ren-di szerint magyarossan meg-zsákolta ő Kegyelmeket, semmit se gondolván protestatiojokkal. 'S mi lett belöle? Bé jöttek nagy tüzeffen, hogy mivel oda kinn Jupitereskedni nem tudtak, a' Mars Istennek magokat fel-áldozzák. Helyén-is folyt a' fel-tett szándékjok: mert a' Verbungos Katonák Káplárja a-zonnal kezét fogott vélek 's azon részeg fejjel, mind Öfze János mind pedig Takáts István Mester Urai-mék, katona ruhába fel-öltöztettek. Az egész Vá-sár előtt producálták-is magokat. Valaki tsak látta öket, bámulya pökte tselekedetjeket. Harmad napon jó-Vásár-fiát kéntelenítették mester Uraimék a' Ver-bungusoknak adni, tudni-illik: mivel Öfze János tsámpásnak találtatott, fizetett 20 Rénes Forintot, Takáts István pedig golyvás nyaka miatt ki szaba-dulván, az áldomált 15 forintal pótolta-ki. — Il-lyen szokott lenni a' feslett erkölts jutalma! Már most

most, se mester, se katona! 's gondolja-el, kedves Kurirrom, már most ez a két Korhely, se az Ördögre, se másra nem keni hebehurgya tselekedetének okát; hanem a' predikátorra, ki őket mindenkor jóra kívánta vala vezetni 's inteni. Ez pedig olly szent igaz, hogy ennél igazzabbat egy ujságíró sem irhat.

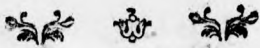
Buda 29. Dec. — „A' leg-tisztább búza között-is találhatik konkoly, és hol van az a' tiszta finum arany, melly között semmi salak ne volna? Ugy esett értésünkre, hogy a' Gömör V-megyebéli Evangelikus Esperest Koroni Fridrikh Uram, a' Papi Hierarkhiának támogatására, a' Zsinat előtt készített Diatribe nevű Munkáját, egy Fő Minifternak, a' Zsinaton oly kérés mellett küldötte Bétsbe; hogy azt ő Felségének bé-nyujtsa, és a' Szerzőnek Királyi oltalmát munkálódjék-ki. Ennek igazságát (szóll a' Tudósító) magam-is tapasztaltam; midőn a' Könyvet a' Minifternél szemeimmel láttam. Ezen munka, a' maga veszedelmes következéseire nézve, a' Külső Renden lévőket nagyon és méltán érzékenyítette; azért — kéttseg kívül, tartván a' gyanus Szerző maga-is a' meg-érdemlett üldözéstől, ezt kívánnyia vala le-irt szándékával gátolni — de, az edgyügyőség bordájában szőtt gonosz tzélú munka maga magát el-árulván, egy olly bölts Minifster által félre tétetett. — A' Papi Rendnek az Uralkodásra való vágyódását tsak ebből-is láthatja a' Kurir; mi pedig, kik a' Zsinatban velek e'-felett edgyütt vetélkedtünk, kedvetlenül tapasztaltuk. Egy hűran pengett e' részben mind a' 2 Zsinat, és mint egy ölzve-esküdteknek lenni láttatnak vala a' jó Atyák, hogy az Ekkláknak Uraikká tehetség magokat. — Az említett Aug. Evangelikus Esperest Petrovits Püspök Urnak-is küldött egy Nyomtatványt ezen Diatribejéből — az Urnak-is, ha az olvasást nem érdemlő Könyvek olvasására egy kis préda időt nyerhetne magának — imé küldök egy Diatribet.

A' mit Gr. *Eszterházy* Ferentz Urnak *Nápolyi* Követségéről ez előtt már két izben is irtunk vala, most tökéletesen bé-tellyesedett; mert már a' F. Ts. Királyi végzés kezénél vagyon, mellyet Státus Referendárius *Spielman* Ur az el-múlt Tsötörtökön vitt vala kezéhez, és a' jövő Februáriusban indulis Nápolyi Követsége ditsőséges székének el-foglalására. — A' F. Fő Hertzeg Palatinus ujj Udvari Fő Mesterét Gr. *Szapári* János Urat a' *Nagy Ur* maga belső titkos Tanátsofsává tenni méltoztatta, melly Hivatalához tartozó hivségét ő Exja Karátson másod napján hitével petsélté-meg a' F. Udvarban. — N. Beregh V-gyei *Fő Ispányi Administrator* Mélt. *Pogány* Lajos Ur, a' Fiumei Kormányozóvá lett M. *Párfthory* Sándor Ur ő Nga székébe, a' F. Magyar Kantzellárián, Referendáriusnak tétetett. — Az eddig 6 osztályból el-széledve állott *Ulánus* lovas Lengyel Sereg már most egy 4 osztályból álló Serget formált; zöld Lengyel dalmánt, veres mejre-valót, kék magyar nadrágot, magyar tsizmát, kardot, és Lengyel Süveget nyervén magának; ennek Vezéréül, ama fok győzedelmi Koszoruk alatt ö-szült, tsak vitéz nevérol-is elégé esmeretes *Márs* fia Generál-Májor *Mészáros* Ur tétetett. — Tsalhatatlan igaz az-is, a' mit előbbi Levelünkben irtunk vala, hogy a' Gr. *Károlyi* Magyar gyalog Sergének Vezére lett Fő Hertzeg *Antal* és Feldmarsal Lájdnánt B. *Venkheim* Proprietáriusává. Gen. *Karajtzay* Ur Svalizse Német Lovas Serget, Gen. *Mészáros* Lengyel Lovas Serget, és így már 2 született Magyar Vezérenik két más nemzetbéli Serget nyertenek.

*Magyar Ország*nak majd minden szegeleteiből jött Tudósításaink a' fok Istentelen Tolvajkodásokról, és az ezekkel jární szokott irtozatos gyilkosságokról panaszolnak. — *Pesten* és *Budán* minden napiak az efféle gonofságok, valamint Bétsben. — *Dömsöd* tállyékáról az iratik, hogy itt zár alatt-is alig lehet egy valamire való marhát, kivált lovat tartani a' Gonofztévöktől. Rá-mennek az istálóra ét-zaká-

8

tzakának idején, 's el-lopják, és az ellent-álló Gazda életével fizet; mint egy nem régiben történt példa bizonyosága. Egy szegény ember réá esmérvén el-lopott marhájára, midőn azt vizsgálva kéré, a' Tolvajok balta-fokkal rontották fejét öszve. — — *Kunhegyes, Szabadszállás*, és a' körül fekvő környékben vólt egy *Kani* (inkább *Kain*) nevü hires mezei Tolvaj, ki azt az egész Környéket félelembe hozta vala. Ennek el-fogásán fokat mesterkedtek; de ha lovára kerekedhetett, az ötet el-fogni akár róknak, akár mennyin vóltanak, ellent állott egy fokólsal (balta tsákány) és ezekben vakmerő károkat tett: midőn pedig Tsárdába ivott vagy bément, lova mellett Strázsát hagyott, hogy tsak nem lehetetlen vala el-fogni. A' múlt Decemberben egy Tsárdába szoritják az ötet el-fogni kívánók a' Hadnaggyal, 's lóra kapván 5 embernek ellent állott; az edgyik hozzá lött pistollyal, de nem találván, öszve gyilkolja vala azt az embert, ha a' másik pistollyra kapván kereftül nem lötte vólna. Ennek az országos Tolvajnak és Gyilkosnak *Kaninak* így leve vége. — Erdélyben, a' 'Sombori, minap jelentett Posta-mester gyilkosságában-is részves vólt egy Magyar Országí, nevére és tulajdonságára nézve-is *Ravazdy* nevü nemes ember; ki tsak ugyan a' gyilkos Atyafival edgyütt a' Kolosvári Tömlöztben füttezik.

Csernovitz 20. Dec. — „Emlékeztetek arra a' mit a' minapában irtam vólt a' Pestis iránt, hogy t. i. az Ország Fizicusa egy Chirurussal és Tisztel el-küldettnék, a' dolognak meg-vizsgálására: im már ezen Deputátusok vizsgálva is tértenek, és azt a' nyilvánosság hírt hozták, hogy a' dologban semmi valóság nintsen. Azonban azt az Afsecuráló hírt hozták a' Muzka fő Commendérozó Generális Gr. *Brezborodhovtól*, hogy ha valami e'-féle találna történni, azonnal maga fogja a' mi határinkon az első Contumáztíat fel-vetni. Ismailba a' drágaság és Jászba a' népnek fokasága miatt, annyira uralkodik, hogy 2 forint aloll a' leg-tsekélyebb ember sem

sem ebédelhet. A' Moldvai nép nagyon kezdett vala szokni, erre nézve 8000 Kozákok szállittattanak a' Gránitzra, kik tenkit engedelem Levél nélkül Moldovából ki nem botsátanak. A' Congressus Jázban szüntelen foly abban a' Palotában, melyben a' boldogut *Potemkin* lakott, de még eddig semmit egyebet nem tudhatni, hanem hogy a' Törökök a' Muszkák kivánságát lehetetlennek látják tellyesíteni; a' tziel pedig az, hogy *Moldva* és *Oldh* Ország a' Törököktől *independens*, mind az által ez az Auszriai — amaz pedig a' Muszka Protectió alatt légyen.

Külső Országi Tudositások.

Sok férges gyümölsöt termett a' Világ', melyeket a' 18-dik Sekulum máig sem szünt le-húllatni magáról. — *Romából* ezt írják, hogy ő Szentsege, ki is már egészségét ujra vizsgálta nyerte, meg egyezett a' Nápolyi Királlyal, hogy ez, a' maga Országában némelly tsekélyebb hasznu Szerzeteket és Klafromokat el-törölhessen. — Na hiszem ez tsak inkább-is meg-lehetne, éppen hogy az igazságnak erősebb és szükségesebb szegelet kövei hogyatassanak - meg ép állapotban. *Pánszaként* az Istálót némellykor örömeft égni hadjuk, tsak hogy a' háza meg-oltalmazhassuk.

Brabántzia és Frantzia Ország. — Ezek egy nótán tántzolnak. — A' Bétsben mulató katona Tiszt Urak, kik a' Belgiumban lévő Sergekhez tartoznak rendelést vevének, hogy a' magok helyekre mennyenek. Még két Intsinér Urak-is mondatnak a' magok úttyokat Brabántzia felé vettekné lenni. — Azt-is írják Brüsfszelből, hogy a' Brabántziaiak engedelmet kértenek vólna az Ausfr. Belgiumi F. Kormányozóktól, hogy a' magok ügyeknek a' Felséges Uralkodó előtt való folytatására Béts-felé Deputátusokat küldhessenek. Némellyek 's nevezetesen azok, kik nem hiszik hogy a' Brabantziai zenebona addig le-tsenedesedjék, még Frantzia Országnak ügye vég-képpen el nem válik, azt tar-

zartnyák, hogy a' Brabántziai Deputatusoknak Bétsbe való készülete-is, tsak az időt húzó-halasztó kifogás. — — — *Mekkelből* egy kíség más képpen irnak, ugy mint: hogy a' Brabántziai harmadik Status, mindenekre réá állott, a' miket a' Tsászár az Országától kivánt. Tsak a' Nemesi és Papi Rend tehát az, melly a' Kormányozókat arra kérte, hogy Bétsbe Követeket küldeni engedjék, sőt hogy a' Brabántziai Statusoknak-is, valamint a' Lombárdiaiaknak, Bétsben szüntelenül egy Deputatust tartani engedtesék-meg. — — — Itt a' Papi Rend nappal a' Tsászárról beszéll, étzaka *Vandernótal* álmodozik.

A' Nájvidi Ujjság irónak éppen nem olyan Correspondensei vagynak *Párisban*, mint a' *Régenspurgi Statsrelatzionak* A' Nájvidi ezt írja a' maga Correspondensei után, hogy a' Fr. Király a' maga Dec. 14-dikén estvéli 6 órakor a' Nemzeti-gyűlésben tartott Orátzióját olly folyvást el-mondotta mint a' Letzkét: de a' melly egész Orátzió a' *Jákobiták* tsupa mezeitelen szüleménnye. Ezen Klubot még el-nem nyomhatta a' *Breteuil* Sektája, noha száma nélkül sokan tanálatnak, kik véle együtt a' két házból álló Parlamentomnak bé hozásán munkálódnak. — A' *Jákobiták* még nem szüntenek-meg nagy gondot viselni a' Királyi Familára, és senkinek a' Királyhoz bé-menetele nintsen, ha tsak már előre egy értelembe lenni velek magát ki nem jelentette és még nem bizonyította.

A' *Statsrelatzió* békefélesebb hangon ir a' Királyról, u. m. hogy a' Frantzia Nemzet ötet a' 14-dikben el-mondott beszédéből esmerte-meg valójában Frantziák Királyának lenni. 's a' t. — — *Strafzburgból* Dec. 18-kán költ egy tudósítás, melly szerint éppen azon reggel érkezék oda! Párisból egy igen sebess Kurir ama nagy hirü *Lukner* nevü Frantzia Patriota Generálishoz, ki-is ezen Generálishoz bé-adván a' parantsolatot, onnan haladék nélkül indult azon Német Fejedelmekhez, kiknek Tartományaikban a' ki-vándorlottak tartozkodnak, ilyen végső valószszal, hogy Jan. 15-dikén túl a' Frantzia Nemzet

Nemzet ellenségeinek fognak tartatni, ha a' ki-vándorlottakat tovább magok között. mint eddig, megfzenvedik. A' Generál *Luknernek* küldetett parantsolat ez vólt, hogy tartsa készen magát, és ha bé nem töltenék a' Frantzia Nemzetnek kivánsága, 100-ezeread magával ülljön-bé a' Német Fejedelmeknek Tartományaiiba.

A' tagadhatatlan dolog mindazonáltal, hogy máig-is fokban hadják oda a' Frantziák a' magok Országokat, nem tsak Nemesek, hanem még polgári renden valók-is. A' Bási Püspökségbe közelebbről egyfzeriben 2 száz Lovasok jöttek által a' Navarra-béli Regementből, magokkal hozván minden készületeiket.

Luxemburgból az a' hir érkezett, hogy ide vólnának némelly Auszriai Sergek rendeltetve az öfzve gyűlésre. A' *Svétziai* Király-is Februáriusban már váratik ide, és két Svéd Tisztek 3 hónapokra egy bizonyos lakó helyet fogadtanak-ki. — A' *Kon-dei* Hertzegegről beszélik, hogy *Vormatziában* nagyon alacsony módon kívántanak a' napokban némelly ellenségei, életének végére járni. A' dolog így vólt ki-tsinálva, hogy némelly Emisariusok bé-lopván magokat a' ki-vándorlottak színe alatt a' Városba, egy bizonyos helyen indittsanak zenebonát; a' mellyre a' Nemesség öfzve gyűlvén, a' Hertzeget magára fogná hagyni, kire ez alatt a' gyilkosok rá menvén, meg-ölhetnék. A' dolog ki-világosodván, semmi nem lett belölle. Hárman mondatnak a' gonosz tévők el-fogattattaknak lenni: kik-is mindent ki-vallottanak. De ez a' dolog még nem világos mindenek előtt.

Az ujj Konstitutió ellen való főbb ellenvetések közzül egy az, hogy mostan még több adót fizet a' Nép, mint ennekelötte. Ezen ellenvetést megtzáfolta már, jó ideje, a' Grenoblei Kerület; most közelébb pedig a' *Le Gard* nevezetü Departement (Ország Ösztállya), melly egy része azon Tartománynak, a' melly ez előtt *Languedociának* nevezetett. Ki-tettzik t. i. világosan ezen Department' elő-

elő-adásából, hogy 1789-ben, 's a' fellyebb való Országlás alatt, 5327963 livrára ment, a' mit pénzüil fizettek a' *Gardi Departement'* Lakosai; most nem fizetnek többet 4362075 livránál; melly summát ha ki-vezünk az előbbeniből: 965888 livra lesz a' maradék. Hozzá adván ehez azt az 1200000 livrát, mellyet dézmába fizetett esztendőnként a' *Gardi Departement*, látni-való, hogy annak adóját 2165888 livrával szállította alább az ujj Konstitúzió; következésképpen minthogy 320000-re számlálják a' *Gardi Departement'* Lakosait: egy főre, hét livrával esik kevesebb rendes adó, mint volt az előbeni. E' fellett, nem fizeti a' Nép azokat a' rendkívülvaló adókat, mellyek a' sóra, dohányra, vasro, bőrre 's a' t. vóltak vetve: nem fizeti a' külömb-külob-féle vámokat-is, mellyeket vettek ez előti, a' Városokba bé-vitt, 's egy Tartományból, más Tartományba szállított portékáktól.

Ezen elő-adásból, következendő nevezetes jegyzéseket kívántunk még közleni: 1.) Azt mandja a' *Departement'* Kormányzéke, hogy az adónak közönséges fel-osztása után, tiz napra mindjárt bement annak két harmadrésze. 2.) Hajdan, a' Kapitálisták semmit se fizettek egyenesen (directe) a' magok kapitálisaitól; de most már, az ujj Konstitúzió szerint, ök-is a' magok erejekhez képest viselik a' köz-terhet. 3.) Az előbeni Igazgatás alatt, 113 millió livrába került a' Státusnak az adó bé-szedése: most pedig, nem kerül többé 33 milliónál: mellyhez képest többet vez-bé most a' Status, mint ennek előtte; ámbár kevesebb terhek fekszik a' Népen. Még inkább fog pedig kevesedni ezen terhek, ha el-halnak a' penzionált Papi 's Világi Személyek. 4.) Magának különösen a' *Gardi Departementnak* 90-ezer livrával könnyebbül a' terhe: ha a' maga Distriktusainak számát nyóltzról négyre fogja le-szállítani.

A' Svéd Követ valamint az Orosz Követ-is oda hagyták Párist a' nélkül, hogy az Udvari Étikettek szerint vettek volna valakitől bútsut. Tsak u-

gyan értékre esett fokoknak, hogy el-távozások előtt való estve 8 órától fogva 11-ig vóltanak a' Királynál Audentzián, melly-is nem kitsiny érzékenységet okozott fokokban. — A' Frantziá Követ-is tsak ehez hasonló formálitással bútsuzék-el Pétersburgból, még tsak Pafstust sem nyerhetett a' Tsászárnétól az útra, noha ezt annak módja szerint kérte.

Varsóból ezt irják Dec. 10-dikén, hogy ott az előbbeni napon igen alacsony vetélkedések támodtanak a' Deputátusok között, annyira, hogy az Ország Marsallyainak minden böltsefségeket próbára kellett ki-tenni; hogy a' vér-ontást meg-akadályoztathassák. A' Constitutzió Baráttjai, ennek edgyik ellensége ellen szóllalván-fel, annyira ment vala a' dolog, hogy a' haragosabbak Süvegeiket fel-tsapván, már kardjaikat féligre ki-húzza kézzen tartják vala: de meg jegyezhettyük, hogy ezen tseté-paté a' Királynak jelen nem léte alatt történt, és ő meg-érkezése és közben szóllása által el-is tsendesedett. — Lengyel Országot egy közönséges véres és ártalmas Revolutziótúl félthettyük. Ismét kezdik az ugy nevezett és a' közelebb el-múlt tizedekből esméretes Confederatzioknak fejei magokat mutogatni. A' dolognak pedig minden eredete innen vagyon, hogy az Orosz Tsászárné és a' Svétziai Király között meg-köttetett barátságos és szövetséges frigynek végső Ratificatziója, helybe hagyása Dec. 7-dikén költsönösön *Stokholmban* által tserélteté: az Orosz Tsászárné pedig a' Lengyel szélek felöll nyilvánóságoson szaporittya a' maga Sergeit.

Azon N. Enyedi Hora világhoz hasonló tudos háborúnak, mellyről közelebb emlékeztünk vala, úgy halljuk, hogy már a' többek között ezen káros következése is vólna - hogy egy néhányan az érdemesebb ifjak közzül ki-öltöztenek a' magok Római hofszú köntöseikből. — Meg-halljuk nem fokára az egész dolgot bővebben. — Most tsak azt kívántuk minden nevelő tanítóknak füleikbe sugni: hogy minden nevelőknek, neves — nemes — nevelt és nevelni tudóknak kellek lenniük. — Nagy Enyedrül kerültenek hozzám e' következő egynéhány versek is.

A N E M E S S Z I V.

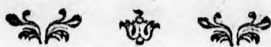
Sokan fitogattyák azt a' Nemességet,
 A' melly kutya börből vészzen erőiséget:
 De hol van az melyre a' természet tette
 Petsétjét, 's a' virtus ki-fényesítette.
 Kerefsük a' hóltak Mesés Országában.
 Nem lakik az élők hit szept sorában.
 Költsük-fel *Scipiot* és *Burbont* porából,
 Szollittsuk ki *Mátyást* ditső kriptájából.
 'S ha Lelkek' szépségit együve foglaljuk,
 A' Nemes Sziv ritka képét le-rajzoljuk.
 Ah bár tsak az Egek ditső Pictorának,
 Etsetje 's szinei kezembe vólnának;
 Mellyekkel ő hajdon a' hajnalnak teste
 Körül lengedező tüzes fátyolt feste!
 Hogy egy Nemes Lelket fel-öltöztethesek,
 'S ezer két szim Kronvelt meg-szégyenithesek.

Sok műszer vagyon a' természet házában,
Nem önt minden Lelket egy vásott formában;
Nérót egy bordában nem szövö Titussal,
'S az Udvaris lelkü Mecenast Brutussal.
Igaz hogy a' számnak szaporittására
Sok gomba emberkéek nőnek egy formára:
De midön a' Mester azt kezdi próbálni
Hogy meg-vetvén magát, mit tudna tsinálni?
Egy Kátó áll elé faragó székéből,
Bámul a' természet mi jött ki kezéből.
Ezt meg-jegyzi midön theatrumra hozza,
Mert Nemes Levéllel meg-ajándékozza,
Kevesen esmerik ugy az embereket,
Hogy ki válaftzthasák az illyen lelkeket.
Tsak Péter Tzár láttya egy 'semle hordónak
Szeméből, hogy jó leszlz Commendérozónak.
De ugyan tsak némely tselekedetekben
Ki-ütik magokat még gyermekségekben;
Az a' ki a' Plutó házát meg-zaklatta,
'S az Egeket izmos vállain tartotta,
Bölsőjéről kapván egy kigyót markában,
Ketté szakasztotta tsetsemő korában.
Majd midön az Szivben az indulat érik,
A' Nemes lelkeket többen meg-esmerik:
Tsudáld ekkor benne az egyenlétséget,
Tsókolja Testvérit, a' régi hűséget,
Melly ingyen ki-nyujtya segitő karjait,
Hogy a' szövevényből ki-vonja társait,
Hová a' kétfzinség keritette őket,
Nyájason bé-tsalván a' könnyen hívöket:
Pirul az ártatlan szemérem mellette,
'S Virtusát egy fátyol alá el-rejtette:
Ah! ez a' pirosló fátyol bé-szineli
A' mennyei képet 's érdemét neveli.
Fel-ébredt a' nemes vetélkedés 's nézi
Millyenek a' Virtus fel-fzentelt vitézi,
Frideriket, Cæsart, Nagy Sándort tsudálja,
'S hogy vélek meg-küsdjek erejit próbálja,
Még pillantását-is hogy ne sértsen olya,
'Nyájos beszédével a' szivet rabolja.

A' mások érdemét ditsérni nem győzi,
 De nem nyugszik még nem őket meg-előzi.
 Öntözd ditsérettel az ilyen plántákat,
 'S nevelsz a' jövendő időknek tsudákat,
 Ha egy ro'sa tövit, tiszta viz áfztatja,
 Bimbojának gyenge leplét el-szaggatja;
 'S rogyogva buvik ki skárlát polájából,
 Mint egy tsinos Dáma öltöző hazából:
 Így ha a' ditséret tápláló Nektárja,
 Egy eleven szivnek gyökerét el-járja,
 Titkos tüztől hevült nemes indulatja,
 A' virtus Isteni képét ki-mutatja.
 Vigyáz a' hir reá, 's mikor érdemeli,
 Tsattagó szárnyain töstént fel-emeli,
 Fel-kapja az Egek tüzes kárpittyára,
 'S ki téfzi a' népek' tsudálkozására:
 Mint a' hajnal Csillag meg-érkezésével
 A' többi szégyent vall pislogó fényével,
 Ő frissen ki-mosdott a' tenger vizében,
 Rogyog a' vidámság tüzelgő szemében,
 Ifjú ortzájának mosolygó sugára
 Rá süt az éjtzaka kormos udvarára,
 'S leg-ottan mint hályog az ember szeméről,
 Ofzlik a' fetétség az Egek térjéről:
 Így midőn az Ifju Herók elé álnak,
 A' Népek kedvesebb bálványt nem találnak.
 Midőn *Márs* harsogó értz Trombitán ordit,
 'S ezer dühött népet egymás ellen fordit.
 A' Rezes Svadromok tsatázó rendének,
 Látása lángat ad a' Heró szivének:
 Gyalog áll a' halál véres piattzára,
 Vagy fel-ül sárkánynál tüzesebb lovára,
 Mellynek a' sik mezőn olyan nyargalása
 Mint a' felleg hatán az ég villámása:
 Vér habbal tajtékzik ezüstös zablája,
 Kénköves láng orrán ki jövö párája.
 Rajta a' lisakos meleg vértől ázik,
 Még-is mint egy ifju Orofzlány tsatázik.
 De majd ha *Bellona* el-ofztya Táborát,
 'S az arany békeféség fel-vonja sátorát.

Nem hal meg az élet nyújtó olaj ágok
Arnyékában az ő Nemes vidámságok:
Ekkor tüzét *Themis* oltárán égeti,
A' nyögő Özvegyet 's árvát fedezgeti,
Érzi hogy nem lehet a' pénz lélek árra,
'S nem lesz az igazság aláton Kalmára.
Nem fél a' Községnek bal ítéletétől,
Sem egy Despotának mérges nézésétől,
Ha a' bomlodozó Világ rá borította
Düledékit, ötet meg nem tántorította.
Ki buvik a' sárga irigység vázskából,
Dögleletes felhő párállik torkából.
Jönek a' Zivatar gyászos hir-mondói,
A' rágalmazásnak károgozó hóllói,
Halszik tsete-patés szájokból meszszére,
Hogy menkö zápor jö a' Heró fejére:
Ez a' Sas keselyű pedig le-neveti,
Hogy a' varjak cigány serge ijeszgeti,
'S midőn látja, hogy a' felhők közelednek,
'S égő magzataik méhekben küzködnek,
Ki-terjedt szárnyait addig próbálgatja,
Mig az emberiség terhét le-rázhatja:
Ekkor néki hasit 's irigyi láttára,
Fel-áll virtuúsinak márvány kö-szálára:
Innét alá nézven mosolyog magában,
Midőn a' Despota dül fül haragjában,
Látván hogy setétből ki-nyújtott karjának,
Ropogó menkövi pásintra hulnának,
E' ditső kö szálról *Sándor* tsak úgy látszik,
Mint egy pajkos gyermek ki kártyával jádzik.
Azokból házat rak, hogy ismét le-rontsa
A' négy szegelyűt kerekért el-bontsa:
Mint a' habok midőn egymást sűrűn tollyák,
Hogy külön ne jöjjön együtt meg-gátolják;
Azonban ha fokban egymásra omlanak,
Költsönös terhektől mind öszve romlanak,
Neveket el-vesztvén tsupa vízzé válnak.
'S így Annyok méhekben koporsót találnak,
Illyen formán rontják egymást a' Nemzetek,
Mig el-enyész lassan lassan nevezetek.

Örökké va'óság te nyeled-el őket,
 Te temetsz-el vélek minden ez تندوكت!
 Isten! a' mi bálvány egy bolond fejében,
 Millyen alatsonság a' böltsnek szemében,
 A', bámul a' Spanyol vitorlás várain,
 E' lir Amerika tsontja rakásain,
 Mellyek a' dölfös Nép kegyetlenségének
 El-törölhetetlen oszlopi levének.
 Négy lokaj áll a' ház négy szegeletére,
 'S lisztet lö középbe egy bolond fejére,
 Mellette a' Koldus vakarja dezsáját,
 'S köny tseppekkel gyurja végső pogátságát,
 Mig egy nemes Lélek testét sonyorgatja,
 'S naponként kevesebb ételre szoktattya.
 Tsak hogy fillérenként gyűjtött bövségéből,
 Ki-vehesse *Lázárt* szükölködéséből.
 A' bölts ha konyháját leg-jobban fel-üiti,
 Egy tál arany érő répáját meg-süiti.
 A' bolond gazdagnak tsak egy vatsorája,
 A' föld öt részinek fűszerfűzám prédája.
 Egy Belga a' tenger lik hátát nyergeli,
 Szárnyos arbotz-fáit az Égig emeli.
 Repül a' félelmes Jappon rév partyára,
 Vagy a' gyöngyös Indus meleg határára.
 Nézd-el fáradsága bizonyos jutalmát,
 Egy deszka választya éltét és sirhalmát;
 A' szegény bölts maga Gyémántja magának.
 Izt ad a' tsendesség minden falatjának:
 Gyöngyért az Albion buvára nem lészzen,
 Ékelséget szive tárháziból vészzen.
 Narcissus lefisz, bé néz lelkének tükrében,
 Gyönyörüséget lel tulajdon képében.

Szentpáli Lörintz.